

ТЕЕВ-процес в Україні

Міжнародний ТЕЕВ-проект в Україні (*The Economics of Ecosystems and Biodiversity*, ТЕЕВ) сприятиме системному інтегруванню екологічної оцінки біорізноманіття у рішення відповідних органів влади в країні. Європейська стратегія біорізноманіття вимагає від усіх країн-учасниць ЄС до 2020 року встановити й оцінити на національному рівні екосистеми та їхні послуги, а також інтегрувати отримані результати в загальну систему еколого-економічних розрахунків. На регіональному рівні оцінка стосується, зокрема, і біосферних резерватів, адже ЮНЕСКО теж вимагає опису екосистемних послуг біосферних резерватів.

Тепер, після підписання Асоціації з Європейським Союзом Україна має розробити подальші кроки у напрямку співпраці з ЄС. Великі виклики для України пов'язані, зокрема, з впровадженням державної стратегії екологічної політики до 2020 року та з втіленням Національного плану дій (державної програми) з охорони довкілля, передусім у питанні зміни клімату та збереження біорізноманіття. Цей план дій передбачає розробку методики класифікації та оцінки екосистемних послуг. До 2020 року екосистемний підхід має бути впроваджений у територіальний менеджмент, а українське екологічне законодавство має бути гармонізоване з європейськими стандартами. Крім того, до 2020 року потрібно запровадити екологічні інструменти для охорони природи і ландшафтів та для розвитку екологічної мережі на територіях усіх форм власності. Переважна частина с/г земель в Україні приватизована, а ліси знаходяться у державній власності. Частка природоохоронних територій, які знаходяться у державній власності, до 2020 року має зрости на 15%.

Стислий огляд ситуації в Україні показує, що є надзвичайно гарні перспективи для співпраці між обома країнами, Україною та Німеччиною. З часів виборення незалежності Німеччина підтримує Україну у прагненні до демократичних змін, у реформах ринкової економіки та зближенні з європейськими структурами, насамперед, у питання охорони природи та довкілля. Відтак, долучення України до міжнародних ТЕЕВ- та IPBES-процесів є завданням, що вимагає невідкладного вирішення.

Німецько-український семінар з питань екосистемних послуг

На ініціативу Федерального агентства охорони природи Німеччини з 28 по 30 вересня 2015 року в Інституті екологічного просторового розвитку в Дрездені відбувся семінар за участі німецьких та українських експертів. На зустрічі обговорювалися виклики, пов'язані з оцінкою екосистем і екосистемних послуг на національному рівні. Виходячи із сучасних тенденцій та зобов'язань, приміром, у зв'язку з Європейською стратегією біорізноманіття (План дій №5), враховуючи досвід картування екосистем та екосистемних послуг у Німеччині та її країнах-партнерах, учасники семінару з різних перспектив висвітлили стан розробки бази з питань екосистем і екосистемних послуг в Україні. Попри те, що в українців добре розвинена екосвідомість, що країна має гарні наукові традиції і високий рівень експертних знань, – саме на ці три опори можна спиратися в майбутньому – з'ясувалося, що Україна у питанні системного обліку екосистемних послуг знаходиться на самісінькому початку цього процесу. До прикладу, на відміну від більшості країн в Україні немає Національної стратегії біорізноманіття. Крім того, термінологія та методика у сфері екології тут формувалася ще у радянські та пострадянські часи, а відтак не завжди гармоніює із західними підходами та концептами, як-от, наприклад, у випадку поняття «екосистемні послуги».

Також доволі обмеженою є база вихідних даних, приміром не існує CORINE-даних для всієї України.

У ході семінару експерти обмінялися досвідом і знаннями. Це допомогло не тільки здійснити перший крок у ТЕЕВ-процесі, тобто зібрати дані про сучасний стан (напр., підготовка оглядової статті для публікації на підставі виступів експертів), а й окреслити можливості та основні напрямки майбутньої співпраці між обома країнами. Першим кроком такої співпраці міг би стати спільний проект з передання досвіду та розробки та засадничих основ, необхідних для імплементації ТЕЕВ-процесу в суспільно-політичну систему України з урахуванням вимог Європейської стратегії біорізноманіття 2020.

Зустріч експертів пройшла у приємній, дружній і конструктивній атмосфері. На завершення українська група відвідала Східні рудні гори. Під час екскурсії стежкою знань «Додаткова вартість. Природа. Східні рудні гори», яка була розроблена німецькою та чеською сторонами на базі Інституту екологічного просторового розвитку та оформлена у інтерактивний додаток для смартфона, у центрі уваги знаходилися питання екоосвіти та роботи з громадськістю (напр., як пояснити людям вартість природи?) тощо.

Карстен Груневальд і Гайнрих Шмаудер (Дрезден/Бонн, жовтень 2015 р.)